

1-Amaliy mashg'ulot

Mavzu: Risklarni baholash usullari “Galstuk-babochka” tahlil usuli

Xavflarni baholash usullari turli kutilgan va kutilmagan vaziyatlarni o'rganish uchun kuchli vositadir.

Keyinchalik, kiberxavfsizlik asoslari kursining bir qismi sifatida ba'zi amaliy mashg'ulotlarda foydalaniladigan xavflarni baholash usullari tavsiflanadi.

“Galstuk-babochka” tahlil usuli

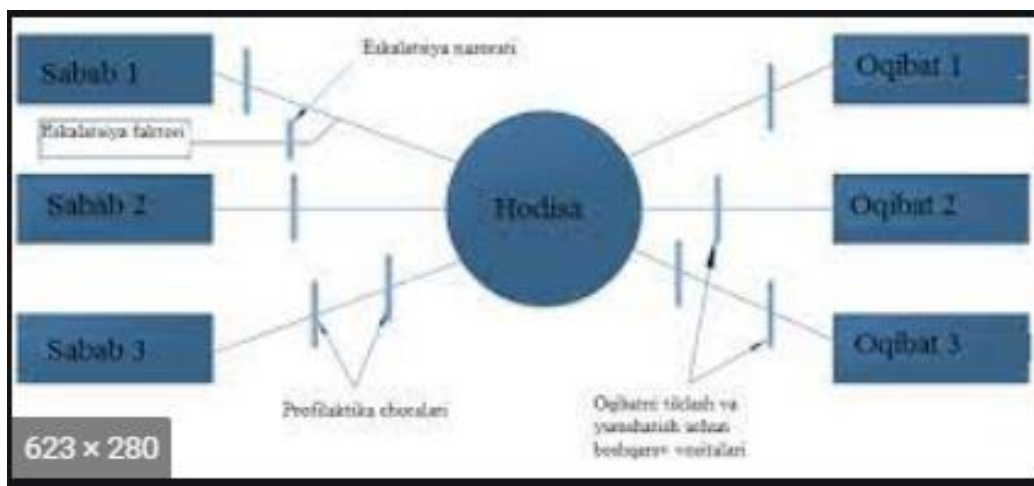
Ushbu usul o'rganilayotgan salbiy hodisaning sababdan oqibatga qadar rivojlanishini grafik tavsiflash va tahlil qilishdir. Ushbu usulning asosiy yo'nalishi tekshirilayotgan hodisaga qarshi choralar va uni keltirib chiqaradigan sabablarga qaratilgan.

Ushbu usulni amalga oshirish quyidagi bosqichlarni ajratishi mumkin:

1. Grafik markazida tahlil qilish uchun hodisani aniqlash.
2. Tekshirilayotgan hodisaga olib kelishi mumkin bo'lgan sabablar ro'yxatini tuzish.
3. Tekshirilayotgan voqea oldidan vaziyatning rivojlanish mexanizmini tahlil qilish
4. Hodisaning rivojlanishiga olib keladigan omillar va uning oqibatlari tavsiflanishi mumkin.
5. Hodisadan oldin deb ataladigan sabablarning rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan to'siqlarni namoyish qilish profilaktika choralari. Eskalatsiya omillari uchun to'siqlarni ham ko'rsatishingiz mumkin.
6. Tekshirilayotgan voqea sabab bo'lishi mumkin bo'lgan oqibatlar ro'yxatini tuzish.
7. O'rganilayotgan voqeaning oqibatlarini rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan

to'siqlarni namoyish qilish.

"Galstuk-babochka" tahlilini o'tkazish orqali biz xavfli hodisalar va ularning oqibatlarning oldini olish, yumshatish yoki kutilayotgan hodisalarni kuchaytirish, tezlashtirishga yo'naltirilgan xavfli voqealar va to'siqlarning asosiy yo'llarini aniq ko'rsatadigan oddiy diagramma kiritamiz (tekshirilayotgan voqea ijobiy bo'lgan taqdirda).

1-rasm. "Galstuk-babochka" diagrammasiga misol

Nosozliklarni tahlil qilish

Nosozliklarni tahlil qilish usuli nomaqbul hodisaga olib keladigan omillarni aniqlash va tahlil qilish uchun foydalaniladi. O'rganilgan omillar ular yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ketma-ketlikda joylashtiriladi va mantiqiy bog'liqdir. Ushbu omillar turli xil uskunalarning ishlamay qolishi bog'liq hodisalar bo'lishi mumkin, masalan, kompyuter dasturiy ta'minoti xodimlarning xatolari yoki boshqa hodisaga ko'ra ishdan chiqdi.

Ushbu usulni qo'llash o'rganilayotgan tizimni, uning qanday muvaffaqiyatsizlikka uchrashini va istalmagan hodisaga nima olib kelishi mumkinligini yaxshi bilishni talab qiladi. Nosozliklarni tahlil qilish usuliining batafsil diagrammasini yaratish juda foydali bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, o'rganilayotgan salbiy voqea ehtimolini

hisoblashimkonini beradi. Bu nosozliklar daraxtida tasvirlangan barcha hodisalar ehtimoli haqida ma'lumotni talab qiladi.

Ushbu usulni amalga oshirishni quyidagi bosqichlarni ajratishi mumkin:

1. Tekshirilishi kerak bo'lgan yakuniy hodisani aniqlash.
2. Yakuniy voqeadan boshlab, yakuniy hodisaga olib keladigan sabablarni topish
3. Belgilangan sabablarga olib kelishi mumkin bo'lgan aniq voqealar yoki nosozliklarni aniqlash uchun ko'rsatilgan sabablarni tahlil qilish.
4. Keyingi darajadagi sabablarni izchil tahlil qilish va hokazo, hozircha tahlil noto'g'ri bo'ladi.
5. Dastlabki hodisalar ehtimolini baholash, so'ngra oxirgi voqea ehtimolini hisoblash.

Bularning barchasi nima uchun kerak? Nosozliklar daraxtining tahlili bir vaqtning o'zida bir nechta voqealar sodir bo'lishi mumkin bo'lgan tekshirilayotgan yakuniy voqea va vaziyatlarning vujudga kelish yo'llarini vizual ravishda taqdim etadi. Shuningdek yakuniy voqea ehtimolini baholash imkonini beradi.

Topshiriqlar:

1. Biror xavfsizlik hodisasini "Galustik-babochka" usuli yordamida tahlil qiling.
2. Tanlangan hodisani "Nosozliklar daraxti" usuli yordamida tahlil qilish asosida

ushbu hodisaning sodir bo'lish sababini aniqlang.